

Unirea

ZIAR NAȚIONAL COTIDIAN

Pe toate fronturile

ai fost frate Române! Ai cutreierat câmpiile Rusiei, ai pribegit prin munții Tirolului, te-ai luptat în Albania, în Palestina, ca mai pe urmă să apari sub zidurile Verdunului. De patru ani și jumătate ai privit de o mie de ori moartea în față. Urechea ți-s'a datat la trăsnetul tunului, ochiul la groaza întunecului. Sufletul ți-s'a împecat cu lumea, ți-ai tras seama de o sută de ori cu viața.

Umilit pe front, despoiat aici de toate condițiile unei existențe cinste, ai privit la ceriu, de unde toată darea de sus și tot darul se coboară peste oameni.

Și cerul a ascultat suspinul sufletului tău. A fost destul din zilele de groază, din foame, boli, sânge omenesc. Să se facă lumină! Să vină pacea! Să încete moartea, să vină viața! Să fi iarăși la căminul tău. Copiii să se strângă în jur de tine și vecinii să-ți asculte cu lacrimi povestea.

Vei fi văzut multe. Câți tovarăși de ai tăi se vor fi rostogolit la un pas de tine și câți se vor fi adresat ție după ajutor, eiunții de vii în vifor de șrapnele.

Dar nu ai văzut cecace deputatul român Ștefan Cicio Pop a spus în adunarea Consiliului național român din Arad, în fața ministrului maghiar Jászai Oszkár.

Nouăzeci și unu de oameni au mușcat în iarbă, de dragul unui boer. „Nemernicul Urmáneczy”, vestitul deputat, a pornit cu o ceată de călai plătiți și a stâns un sat de oameni.

Cu ce va putea plăti nouăzeci și una de viați omenești? Cum va putea șterge lacrimile, celor ce au rămas orfani? Cu ce va putea alina mizeria și suspinele, ce au rămas pe urmă? Este minte omenească ca să poată cuprinde atâta sălbăcie? Și este judecată omenească, ca să poată potoli furia provocată de această?

Se lapădă azi de Urmáneczy toți. Ministrul Jászai a promis satisfacție. Consiliul național își va ști face datoria, ca oameni, cari în chipul acesta își iau rămas bun dela un sistem inaugurat de ei, să devină pentru totdeauna inofenzivi. Și să mai știe și Europa sub câți Urmáneczy a gemut de secolii un popor și — au s'a prăpădit.

Dr. Octavian Prie.

Cum lucrează Cehii și ce isprăvim noi?

În crâncenul războiu, care a încăierat neamurile mari și mici aproape de pe întreg rotogolul pământului, cei mai de ispravă au fost și sunt Cehii. O mână de oameni, dar cu toți știu cum și în ce chip să lucreze. Tinta lor dela izbucnirea războiului a fost să-și câștige independența și să se unească ce-i de-o limbă și de un sânge. Deși apăsați de stăpânirea neînțeleasă din Austria, s'au organizat pe toată linia ca să-și câștige independența. Popor conștient ca bohemul nu mai este. Pe când la nemți din 1000 abia doi sunt analfabeți, la bohemi nici unul. Înre popor și căpetenile lor e cea mai deplină înțelegere. Inapoiți de pe front nu au făcut tulburări prin sate și orașe, n'au jăfuit, ci îndată s'au înrolat în legiuni naționale și au pornit să-și ocupe aceea ce doresc, să se unească cu slovacii. La ei meșteșugurile și negoțul sunt în floare; preoții sunt de un gând cu poporul și-și mărturisesc dorințele fără șovăire. E un popor fără păreche în lume. S'au luptat ca să-și asigure viitorul lor și nu pe a stăpânitorilor.

La noi în multe locuri stăpânesc patimile. Ostașii reînțorși din Rusia țaristă vreau să lățească buruiana veninoasă a bolsevichismului. Cei inapoiți și cei de acasă i-au răvașul micilor supărări și în loc de îmbrățișări și iertări să amenință frați cu frați și rescoală viața pacinică a satelor.

De bună sâmbă, că sunt mulți păcătoși între cei rămași acasă și mai ales în cei dela cârma satelor, cari în lăcomia lor au scurtat văduvele și femeile celor înrolați, dar, acum nu e vremea judecăților. Acum trebuie cu toții să fim una; să ascultăm de glasul conducătorilor noștri, să ne arătăm vrednici de marea zi a răscumpărării, gata de-a aduce orice jertfă pentru izbânda neamului. Destul am jertfit pentru străini. Acum să vedem de ale noastre.

Toți să fim un trup și un suflet. În lături cu ambițiile personale și cu gârgăunii grandomaniei. Avem o singură conducere: *Consiliul național român dela Arad*. Porunciile lui sunt sfinte. Să lucrăm cu toții și să înfăptuim, ce acest sfat ne poruncește.

Cehii să ne fie de pildă în toate. Nimic să nu ne abată dela gândul, care ne muncește pe toți: *libertate națională și unirea tuturor Românilor!* (gp.)

Momente istorice.

— File de ziar. —

(Continuare).

9 Noembrie.

Organizarea noastră decurge frumos. — Trimișii noștri cutrieră satele, înființând Consiliile și gardele naționale comunale. — Blajul adecă Blăjenii dau iarăș dovadă despre entuziasmul și zelul, de care sunt capabili, când e vorba de *chestiunea națională*. Ar fi păcat, să nu se publice cândva seria tuturor misiunilor, ce le-au luat asupra-și Blăjenii în aceste zile mari de prefacere. Numărul comunelor organizate din jurul nostru trece de 70 — pe teritoriul Albei-de-jos și Târnavei mici. Trimiși de ai noștri cutrieră și munții Aiudului și Munții Apuseni.

Icoana orașelului nostru are tot înfățișare de sărbătoare: *vin gârsile naționale*, să presteie jurământul C. N. R. începând dela țaranul Nicolae Simu din Ciufud, care s'a prezentat aci, în fruntea alor 4 gardiști ai satului său și a salutată cu cuvintele-i sincere, în ziua de 4 Nov. clipa constituirii Consiliului nostru național — până la garda de vre-o 100 inși, veniți dela Cetatea de baltă și Feisa, sub drapelul triicolor, toți cu eșarpa roșu-galbin-vânăță, cari au făcut jurământul în fața Catedralei din Blaj — s'au perândat, în aceste zile, zilnic câte 10—15 gărzi comunale, cari au ascultat cu vântările oamenilor noștri — rostite de pe câte o masă din

curtea gimnazului ori de pe balustrada catedralei — și au rostit apoi, după ofițerul de serviciu, cuvintele de jurământ ale C. N. R. Dnii: Șt. R., Dr. C. O. H. Dr. Sz. au răgușit total. Entuziasmul și rezoluția gardiștilor nu se pot descrie.

Rapoartele zilnice de pe sate încă sunt îmbucurătoare: oamenii încep să-și deie seama de zilele mari, prin cari trecem. Jefuirile conțenesc, lucrurile și vitele furate se restituiesc proprietarilor. Ici colo se mai gândesc oamenii la câte o veche răfuială cu notarul ori rar de tot, și cu preotul.

Ieri d. a., la 3 $\frac{1}{2}$ ore, ni-s'a împărtășit dela Sibiu pe telefon știrea, că secretarul Statelor Unite Lansing comunică *solia* *presidentului Wilson* privitor la dorințele României. Avizul acesta telefonic e împărtășit mulțimii, carea aclamă cu frenesie pe Wilson. — Știrea o confirmă azi seara la 9 $\frac{1}{2}$ Dr. L. N., care aduce dela Cluj gazete cu textul complet al solicii lui Wilson. Tradusă solia, o afișăm, des de dimineață, pe ferestrele biuroului C. N. R.

Capturăm azi vre-o 5 trăsuri și aproape 20 cai, ai unei baterii de rezervă — cari voiau să treacă pe aci, fără de vre-o legitimație, către Cluj.

Se preia și se sigilează toată averea și aranjamentul spitalului de rezervă „Kamenica”, pe care aceste zile l-au găsit în orașul nostru. — Dr. C. comandantul de până acum al spitalului e încredințat să-l conducă mai departe, după ce se va face inventarierea și predarea în toată regula.

Armamentul și muniția se înmulțesc zilnic. Mitralierele ce le avem, în deosebi fac servicii admirabile. Numărul ofițerilor români, ce se pun la dispoziția Consiliului Militar de aci crește zilnic. Inspector al gărzilor naționale este ales căpitanul Ion Muntean, comandantul gărzii din Blaj este căpitanul Virgil Pop.

(Va urma).

Dr. V. Macaveiu.

Presă ungurească...

Jidănașii în mâna cărora se află azi întreaga presă ungurească, încep să întoarnă melodii din marele poem al libertății. Ba mai mult, această cea mai utilitară ziaristică începe să ne numească frați și să se asigure că au deplină încredere în simțul nostru de dreptate, pe care-l vom arăta atunci când ne vom spune și noi: Vrerea noastră. — Că ne vom închina și acum „fetisului integrității Statului — acestei nebune himere, care pe noi ne-a costat atâtea lacrimi și atâtea sânge... Tarde venientibus... prea târziu domnilor!... prea am fost de batjocura murdarelor voastre condeie, prea ne-ați batjocorit în sufletul și idealul, prea multe ne-ați spus din datorințele patriotice pe cari le-am avea, voi cari n-ați avut nici un ideal decât paraua și nici o schinteie de conștiință! Ca mâne, voi nu veți mai intra în casa nici unui intelectual român căci și umilita gazetărie românească va învia în condiții și intelectuale și materiale poate cu mult mai avantajoase ca ale voastre. Și nici până acum nu v'am dat nici un crezământ, pe viitor nu vă vom primi să ne mai infectați proaspeta atmosferă de libertate în care vom trăi.

Iar azi, când sufletele noastre tresar de solii tot mai zguduitoare, înzădar mai cercați să ne tulburați cu sute de vești contrazicătoare: noi știm: al nostru e viitorul ori cât vați cânta inveninatul cânt de greeruș când furtuna libertății involbură tăriile lumii.

Nu vă mai credem. Inzădar glăsuiți.

(Câteva dintre ziarele voastre ne vor trezi — când le vom mai vedea din întâmplare — simpatii de-o clipită, dar înaintea noastră cele mai multe veți rămânând pururi ca o odioasă amintire de care ne vom scăpa cu posibila grabă.)

Publicul românesc ne așteaptă pe noi să-i spunem despre minunatul mânecat, în care trăim, să-l îmbărbătăm, să-l sfătuim, să-i cântăm în spasm, voauă vă rămâne poporul maghiar, pe care noi, vom cercă să-l înțelegem și să-l ocrotim din iertare și creștinească dragoste, dar pe care voi nu-l veți putea trezi din somnul narcotic în care l-ați amețit.

Garda națională a gazetăriei noastre: „Românul“, „Unirea“, „Glasul Ardealului“ etc. va sparge cu ușurință frontul vostru și vă vor alunga din casele preoților, unde ați fost oaspeți găzduiți de silă, ați fost o noapte neagră din lucirile mici și puține, ale căreia ne-am nutrit visul mare, care azi e în ajunul împlinirii.

* P. S. Sa Părintele Episcop Valeriu Traian al Lugojului, a prezidat adunarea națională din Lugoj în care s'a constituit C. N. R. de acolo, Părintele Episcop a rostit un însuflețit cuvânt de deschidere.

* P. S. Părintele Episcop Dr. E. M. Cristea a Caransebesului, în legătură cu solia presidentului Wilson a dat o circulară, Din care reținem următoarele rânduri de mare importanță.

»Deci — și până când Preasfințitul sinod episcopesc în deplina sa competență va statorni conform noauei stări de drept definitive ecteniile și pomenirile respective — dispun următoarele:

1. La Ectenia cea mare dela începutul slujbelor se adaugă la locul cuvenit:

»Pentru înalta noastră stăpânire națională și pentru marele sfat al națiunii române — Domnului să ne rugăm«.

2. La ectenia după sfânta evanghelie:

»Încă ne rugăm pentru înalta noastră stăpânire națională și pentru marele sfat al națiunii române, pentru mântuirea și iertarea păcatelor lor, și pentru că Domnul Dumnezeu mai ales să le deie spor și să le ajute întru toate lucrurile lor spre binele obștesc«.

3. la eșirea cu sfintele daruri, după pomenirea episcopului:

»Pe preainalta noastră stăpânire națională și pe marele sfat al națiunii române — Domnul Dumnezeu să le pomenească întru împărăția Sa«.

Caransebeș, în ziua sf. marului mucenic Dimitre 1918.

Informațiuni.

AVIZ!

Domnii, cari au primit mai multe exemplare din *mul de propagandă* 1. al »Unirii« și nu le-au putut desface, sunt rugați să ni-le retrimită cu întoarcerea poștei.

Abonamentul până la sfârșitul anului pentru abonenții noi face *cor. 10*, pentru cei vechi *cor. 5*. Un număr costază 20 fileri.

Contribuiri, pentru a-se putea împărți gratuit cât mai mulți numerii, se primesc cu mulțămintă.

Abonamentele și contribuiriile să se trimită numai pe adresa: Nicolae Negruțiu, prof. Blaj.

Administrația.

Dela C. N. R. din Blaj.

— Știri scurte. —

* Comitatul Târnava-mică încă aparține cercului de organizare al Consiliului nostru din Blaj.

* Din rapoartele zilnice ale exmișilor noștri se constată, că aproape pretutindenea se restituie lucrurile furate în singuraticele sate.

* La Fărău, poporul a făcut o colectă de bucate, în favorul militarilor reînțorși de pe front. Un proprietar de acolo străin de neam, dar de omenie a dat, spre acest scop, patru cară de cucuruz. — La colectă s'au adunat: grâu, cucuruz, fasole, cucurciu etc.

* Ar fi de dorit, ca esmișii din centru să iasă cât de des la fața locului, prin comune. Este însă o mare piedecă: oamenii din centru aproape toți îmbrâncesc sub povara agențelor.

* La Reghin s'a format Consiliul, la M. Vașarheiu s'a făcut începutul.

* C. N. R. s'a constituit la Sighișoara, cu Dr. T. Cornea în frunte.

* Căpitanul I. Muntean și păr. Șt. Roșian, s'au reînțorși în 14 Nov. la 6 ore seara după ce au cutrierat următoarele sate: Ciumbud, Băgău, Hopârta. Aci a fost devastat grozav Castelul Contelui Büssel. Oamenii au promis că vor restitui totul. Dela Hopârta au trecut la Silvaș, Asinip, Uioara, Veresmort, Fărău, Hiria Șilea magh., Herepea, Șomfalău. Vești în general bune.

* Sosesc amănunte despre evenimentele îngrozitoare dela Josikafalva: căpitanul Dietrich a fost acel, care a executat nu 91 ci 42 de români.

Cadavrele morților și a muribunzilor au fost aruncate în jarul unui magazin — ele fumegau și în 12 Noemvrie la patru zile după ce s'a întâmplat înflorătorul omor.

Așteptăm să vedem cum vor fi pedepsiți complicii! Spânzuratărea ar trebui să le fie cea mai ușoară pedeapsă!

* Prezidentul Consiliului Național din Sebeșul-săseșc a fost omorât de câtră sași. — Frumoasă perspectivă!

* Sârbii se apropie de Timișoara. Bănatul aproape întreg e în mâinile lor. Opoziție nu întâlnește nicăiri.

* *Di Loc.* Dr. Ioan Bian este numit comisar militar cu sediul în Hususău, pentru comunele: Hususău, Lodromaa, Lunca, Michesasa, Chesler, Făgat, Crăciunelul de sus, Tătârlău, Bălcaciu, Glogoveț, Proștea mică, Proștea mare și Tapu.

MAI NOU.

Luarea solemnă a jurământului pentru Blăjeni.

Duminecă, imediat după serviciul divin, se va lua în Catedrală jurământul tuturor membrilor din Consiliul Național local, precum și al tuturor Reuniunilor și Corporațiilor din loc.

Tratatativele dela Arad au eșuat.

Trupe române regulate au intrat în Csikszereda, Csikszentmárton, Tulgheș, Gyimesbük și Poortelep. — Pretutindeni s'au purtat creștinește. — Ziarele maghiare spun, că ar fi numai trupe de recunoaștere.

A P E L. În legătură cu fiorosul măcel dela Josikafalva, căruia i-au căzut victimă 91 Români, facem apel la toți cetitorii noștri, să ne anunțe despre orice abuz sau omor, ce s'ar săvârși față de poporul nostru. Lista acestor martiri ai vremurilor mari va trebui să o prezintăm completă pe masa verde, unde neamurile culte vor hotări soarta dreaptă, ce trebuie să ni-se dea.

Proprietar și Editor:

Consiliul Național Român din Blaj.

Redactor: Ovidiu Hulea. — Administrator: Nicolae Negruțiu.